
Wystawa na temat tysiącletniego dorobku polskiej nauki i techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/3, 670-671

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Stany Zjednoczone

WYSTAWA NA TEMAT TYSIĄCLETNIEGO DOROBKU
POLSKIEJ NAUKI I TECHNIKI

W jednym ze skrzydeł ogromnego gmachu Muzeum Nauki i Techniki w Chicago w dniu 2 grudnia 1966 r. otwarta została wystawa *Polska nauka i technika w Tysiącleciu*. Głównymi akcentami honorowej sali wejściowej były monumentalne rzeźby figuralne: Kopernik i Skłodowska-Curie, flagi, emblematy narodowe, duża mapa Polski oraz niewielka liczba fotografii zabytków, związanych tematycznie z wystawą. Następnie w dwu salach przedstawiono chronologicznie rozwój nauki i techniki, poczynwszy od technicznego dorobku ludności zamieszkującej ziemię polską w czasach przedhistorycznych, prasłowiańskich i prapolskich, a skończywszy na dorobku Polski dzisiejszej.

Wystawa była urządzona estetycznie i pomysłowo, na ogół szczęśliwie przezwyciężając trudności skrótowego i esencjonalnego ujęcia tematu oraz operowania bardzo ograniczoną liczbą eksponatów typowo muzealnych: przedmiotów czy urządzeń autentycznych lub ich kopii czy modeli, manuskryptów, publikacji, rycin czy podobizn oryginalnych itp., przy szerokim za to zastosowaniu tablic z fotografiami, wykresami i komentarzem słownym. Całość była na dobrym poziomie popularyzacyjnym i chociaż nie bardzo odpowiadała gustom widza amerykańskiego, którego na tego typu wystawy przyciągają głównie eksponaty ruchome, „żywe obrazy” czy efekty świetlne, to sukces frekwencji w Chicago był znaczny — wystawę zwiedziło, według skromnego szacunku, 320 000 osób. Do tego sukcesu przyczyniło się z pewnością umieszczenie wystawy w Muzeum Nauki i Techniki, w którym są zawsze tłumy¹, do polskiej ekspozycji docierało więc sporo i takich, dla których była ona mniej czy bardziej interesującą niespodzianką.

Największe zaciekawienie budziła replika „globusa jagiellońskiego” z oznaczeniem w początkach XVI w. nowo odkrytej Ameryki, wczesne wydania dzieł Kopernika, oryginalne przyrządy naukowe Skłodowskiej-Curie, a ponadto — urządzenie gabinetu Paderewskiego. Ten ostatni element, obok innych, wchodził w skład wyodrębnionej na piętrze nad salą honorową części wystawy, obrazującej szczególnie wkład Polaków do kultury Ameryki. Eksponaty pochodziły tu z Muzeum Polskiego w Chicago, przy czym niektóre były pokazywane przed laty w polskim pawilonie na wystawie światowej w Nowym Jorku w 1939 r. Wymieniona część wystawy była cennym wyrazem aktywnej i ambitnej współpracy wielu przedstawicieli Polonii amerykańskiej w zorganizowaniu i rozpropagowaniu całości imprezy; miała również i tę dobrą stronę, że przyciągała zarazem na wystawę i te kręgi środowiska polonijnego, które boczyłyby się może na wystawę przysianą tylko z Polski Ludowej. Po sukcesie w Chicago wystawa *Polska nauka i technika w Tysiącleciu* z powodzeniem odbywała się w dniach 7—17 kwietnia 1967 r. w Detroit, gdzie zwiedziło ją ok. 100 000 osób.

¹ W 1966 r. w Muzeum zanotowano rekordową liczbę 3 107 658 zwiedzających. Omawianą wystawę polską Muzeum zalicza do największych i najpopularniejszych zagranicznych ekspozycji goszczonych przez nie w ostatnich latach; por: obszerne, ilustrowane informacje w organie Muzeum w Chicago: „Progress”, nr 1/1967, s. 2: *Polish Exposition A Historic First*; oraz s. 3: *New Attendance Record for Museum*.

Na wystawie można było otrzymać publikację wydaną przez Muzeum Techniki Naczelnej Organizacji Technicznej *An Outline of the History of Polish Science and Technology*, a ponadto w Detroit dwa na miejscu przygotowane starannie prospekty.

Wystawa została zorganizowana ze strony polskiej przez Muzeum Techniki Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie, a ze strony amerykańskiej przez Muzeum Nauki i Techniki w Chicago oraz Ogólnochicagoński Komitet Uczczenia Tysiąclecia Państwa Polskiego, wyłoniony przez miejscową Polonię. Scenariusz merytorycznego trzonu wystawy opracowali: dr Zofia Skubała-Tokarska i Zbigniew Tokarski (historia nauki) oraz inż. Jerzy Jasiuk (historia techniki). Projekt plastyczny wykonał Witold Janowski. Dużo troski o zapewnienie sukcesu wystawie okazał dr Aleksander Rytel, prezes Związku Lekarzy Polskich w Chicago.

W związku z wystawą przebywał w Stanach Zjednoczonych prof. Stefan Kieniewicz², który wygłosił wykłady w uniwersytetach w Chicago, Evanston i Detroit.

Część eksponatów wystawy (m.in. „globus jagielloński”) po jej likwidacji została własnością Muzeum Polonii w Chicago. Ich stałą ekspozycję otwarto 25 czerwca 1967 r.

Wielka Brytania

MIECZYŚLAW BOCZAR CZŁONKIEM BRYTYJSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Współpracownik „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”¹, mgr Mieczysław Boczar, który wzbudził szczególne zainteresowanie historyków transportu wodnego i szkutnictwa artykułem *Jednostka pływu na przelomie Dunajca*², został zaliczony w poczet członków Society for Nautical Research przy National Maritime Museum w Greenwich z inicjatywy tego towarzystwa.

² Przykrą niedbałość wykazała „Trybuna Ludu” w nrze 72/1967, podając w obszernej korespondencji związanej m.in. z omawianą wystawą nazwisko z błędem: prof. Kieniewicz, a w dodatku utrudniając właściwą identyfikację kierownika Katedry Historii Polski Nowożytnej Uniwersytetu Warszawskiego przez pominięcie imienia, choć tuż obok dwu innym profesorom nie poskąpiono imion w pełnym brzmieniu.

Redakcja „Kwartalnika” dziękuje prof. Kieniewiczowi za przekazaną relację o wystawie w Chicago; relacja ta została wykorzystana w niniejszej informacji.

¹ Zob. nry „Kwartalnika”: 4/1963, s. 587; 1/1964, s. 102; 1—2/1965, s. 123.

² „Kwartalnik”, nr 3/1966, s. 249; też w języku angielskim: „The Mariner’s Mirror”, nr 3/1966, s. 211. Por. też w niniejszym nrze „Kwartalnika” doniesienie na s. 595, informację na s. 651 oraz listy do redakcji na s. 673.